

EVDE EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (TOKAT İLİ ÖRNEĞİ)

Doç.Dr. Nail YILDIRIM¹ Araş.Gör. Sertan TALAS² İl MEM. Levent YAZICI³
M.Müf. Başkanı Halis NURAL⁴ M.Müfettişi İsmail ÇELEBİ⁵ M.Müfettişi Kadir ÇETİN⁶
M.Müfettişi Ömür ACET⁷ M.Müfettişi Ülkümen PELİTLİ⁸ M.Müfettişi Mahmut ÇAYLAK⁹

Öz (11 punto kalın yazı)

Bu çalışmada Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin; "Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden eğitim ve öğretim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olanlara evde eğitim hizmeti verilmesi esastır" hükmü dâhilinde yürütülen evde eğitim hakkında sürece dahil olan öğrenci, öğretmen, aile temsilcilerinin görüşleri nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılarak incelenmiştir. Evde özel eğitim alan özel gereksinimli bireylerin eğitim süreci öncesi, eğitim sürecinde ve sonrasında yaşadıkları sorunlar tespit edilip bu duruma uygun çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki şu sorulara cevap aranmıştır: Evde eğitim alan öğrencilere göre eğitim durumları nasıldır? Evde eğitim alan öğrenci ailelerine göre eğitim durumları nasıldır? Evde eğitim alan öğrencilere hizmet veren öğretmenlere göre eğitim durumları nasıldır? Araştırmanın çalışma grubu nitel araştırma geleneğine uygun amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine uygun olarak eğitim çalışanlarından örneklem seçilmiştir. Bu amaçla 17 öğrenci, aileleri ve eğitim hizmeti veren 17 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada öğrenci, aile ve öğretmenlerin görüşleri "içerik analizi" yapılarak incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre okula giderek eğitim alamayan öğrencilere sağlanan evde eğitim programı öğrenciler, aileler açısından memnuniyetle karşılanmaktadır. Evde eğitim alan öğrencilerde önemli gelişmeler gözlemlenmiştir. Öğretmenler de süreçten memnundurlar. Materyal ve sınıf ortamı konusu düzeltilmesi gereken alan olarak görünmektedir. Araştırma sonuçlarına göre evde eğitim konusunda

Anahtar Kelimeler

Özel Eğitim
Evde Eğitim

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 13.07.2015

Kabul Tarihi: 31.10.2015

E-Yayın Tarihi: 31.12.2015

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, nail.yildirim@gop.edu.tr

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, sertan_talas@hotmail.com

³ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

⁴ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

⁵ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

⁶ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

⁷ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

⁸ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

⁹ Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

taşıra teşkilatlarında etkileşimli sınıf ortamları kurulması ve gerekli eşgüdümün sağlanacağı özel birimlerin kurulması süreci olumlu yönde etkileyebilir.

EVALUATION OF TRAINING PROCESS OF STUDENTS RECEIVING EDUCATION AT HOME (SAMPLE OF TOKAT PROVINCE)

Abstract

In this study, the opinions of students, teachers, and family representatives about receiving home education in accordance with the provision of Legislation For Special Education Services are examined by using case study method. It is aimed to determine the problems of individuals receiving home education, before, during and after the training and aimed to present solutions for these problems. According to this aim answers of these questions are tried to find: how is the home education according to students? According to families how is the students' education levels? According to teachers how is the students' education levels? The sample of this study is chosen by using maximum variation sampling method. For this aim 17 student, their families and 17 teacher taking part in home education process. Opinions of the students, families and teachers are analyzed by "content analysis". According to research findings, home education received to students aren't able to go normal schools are welcomed by the families. Materials and the classroom environment must be corrected. Establishing interactive classroom in local provincial organizations and the establishment of special units to provide the necessary coordination will be effected the education process positively.

Keywords

Special Education
Home education

Article Info

Received: 07/13/2015

Accepted: 10/31/2015

Online Published: 12/31/2015

Giriş

Toplumların gelecekte varlıklarını devam ettirebilmelerinin yegâne temeli çocuklardır. Bu nedenledir ki gelişen ve değişen dünya düzeninde çocuklara verilen önem artmaktadır. Gün geçtikçe geleceğin teminatı olan çocukların eğitimi de çocuklarla birlikte önem kazanmaktadır. 1961 Anayasa'sı ile yasalarımız arasına giren "Sosyal Devlet" (Aldıkaçtı, 1997) kavramı ile birlikte yurttaşlarının refahını, asgari yaşam düzeylerini sağlamayı amaç edinen bir devlet yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Sosyal devletin en önemli ilkelerinden biri olan eğitim ve eğitimin toplumun her kesimine eşit bir şekilde ulaştırılması geliştirmekte olan ülkemizde devletin en önemli görevleri arasına girmiştir. Ülkemizde eğitim öğretim faaliyetleri genel eğitim ve özel eğitim faaliyeti şeklinde yürütülmektedir. Genel eğitim faaliyetleri örgün ve yaygın eğitim kurumlarında genel programları çerçevesinde düzenlenmektedir.

Eğitimde fırsat ve imkân eşitliği ilkesinin gereği olarak özel eğitim; normal gelişim gösteren bireylerden farklı, özel gereksinimli çocuklara sunulan üstün yetenekli bireyleri potansiyellerinin en üstüne çıkarmayı amaçlayan, yetersizliğin engele dönüşmesini önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek toplumla bütünleşmesini ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitim olarak tanımlanmaktadır (Ataman, 2011). Özel eğitim, özel olarak yetiştirilmiş olan bir öğretmen tarafından öğrencinin ilgi, istek ve en önemlisi ihtiyaçları doğrultusunda kişiye özgü geliştirilmiş eğitim programları ve kişinin engel türüne göre uyarlanan öğretim yöntemleri ile yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinin bütünüdür. Özel eğitim faaliyetleri yürütüldüğü ortama göre kuruma dayalı ve eve dayalı olarak iki şekilde yürütülmektedir. Eve dayalı özel eğitim faaliyetleri özel gereksinimli bireylerin en doğal ortamlarında eğitim almasını amaçlayan ve eğitim faaliyetlerine ailenin en üst düzey katılımının sağlandığı özel eğitim faaliyetlerindedir. Eve dayalı özel eğitim faaliyetleri ailenin ihtiyaçlarını doğal yaşam ortamlarında belirleyebilmek, planlama sürecine aileyi dahil edebilmek, özel gereksinimli bireyin ihtiyaçlarını doğal yaşam ortamında karşılamak için en uygun ortamdır (Birkan, 2002).

Eve dayalı özel eğitim hizmetleri genel olarak eğitim merkezlerine uzak bölgelerde ikamet eden bireyler ve kronik rahatsızlıkları olan ve enfeksiyon kapma riski yüksek bireylerin eğitiminde daha çok tercih edilmektedir (Wayman ve Lynch, 1991). Eve dayalı eğitim hizmetleri öğretim sürecini bireyin doğal yaşam ortamında sağlanmasından dolayı daha kolay ve işlevsel olabilir. Öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerle birlikte geçirdiği süreler düşünüldüğünde ailelerin evde çocukları ile daha fazla vakit geçirme imkânları olduğu için ailenin eğitim sürecine dâhil edildiği durumlarda çok daha etkili ve verimli olabileceği düşünülebilir. Diğer taraftan eve dayalı özel eğitim faaliyetleri kaynaştırma modellerinin temelini oluşturan en az kısıtlayıcı ortam ilkesinin tersine özel gereksinimli bireyin sosyalleşmesine engel olabilecek bir özel eğitim uygulaması olarak ifade edilebilir (Özyürek, 1983).

Ülkemizde eve dayalı özel eğitim faaliyetleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı taşra teşkilatları tarafından yürütülmektedir. 2010 tarihli Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi 'ne göre evde özel eğitim hizmetleri zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden sağlık problemi nedeniyle okul öncesi, ilköğretim veya özel eğitim programlarından herhangi birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayanlara eğitim hizmetlerinin evde sunulması esasına dayanan eğitim olarak tanımlanmaktadır. Evde özel eğitim faaliyetleri, öğrencinin durumu ile ilgili başvurunun yapılmasından sonra özel eğitim değerlendirme kurulunun vereceği karar doğrultusunda öğrencinin akranlarının devam ettiği sınıf düzeyinin müfredatı esas alınarak hazırlanacak olan bireysel eğitim planları doğrultusunda verilir. Evde eğitim faaliyetleri öncelikle sınıf öğretmenleri olmak üzere diğer öğretmenlerin görevlendirmesi ile yürütülür. Evde eğitim hizmetine ilişkin planlama, bireyin ihtiyacı ve eğitim ortamına ilişkin şartlar dikkate alınarak ve haftalık ders saati sayısı 10 (on) saatten az olmamak üzere kurulca belirlenir. Evde eğitim kararı doğrultusunda Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından görevlendirilen öğretmen, özel gereksinimli bireyin eğitim öğretim yılı boyunca kayıtlı olduğu okulun programına uygun olarak hazırlanan bireysel eğitim programları ile bireyin eğitim faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmekle yükümlüdür.

Alanyazın incelendiğinde evde yürütülen özel eğitim faaliyetlerine yönelik ülkemizde yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum yapılan bu araştırmanın önemini bir kat daha artırmaktadır. Bu çalışmada evde özel eğitim alan özel gereksinimli bireylerin eğitim süreci öncesi, eğitim sürecinde ve sonrasında yaşadıkları sorunlar tespit edilip bu duruma uygun çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Evde eğitim alan öğrencilere göre eğitim durumları nasıldır?
- Evde eğitim alan öğrenci ailelerine göre eğitim durumları nasıldır?
- Evde eğitim alan öğrencilere hizmet veren öğretmenlere göre eğitim durumları nasıldır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin; "Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden eğitim ve öğretim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olanlara evde eğitim hizmeti verilmesi esastır" hükmü dahilinde yürütülen evde eğitim hakkında sürece dahil olan öğrenci, öğretmen, aile temsilcilerinin görüşleri nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılarak incelenmiştir. "Durum çalışması "nasıl" ve "niçin" sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. "İç içe geçmiş durum deseninde, tek bir durum içinde çoğu kez birden fazla alt tabaka veya birim olabilir" (Patton, 1987, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada evde eğitime dahil olan öğrenci, öğretmen, aile ve eğitim öncesi, eğitim durumlarına ilişkin süreçler incelenmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma evrenini Tokat ilinde evde eğitim alan öğrenciler, öğrencilerin aileleri ve eğitim veren öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin veriler aşağıda verilmektedir:

Tablo 1. Tokat ili genelinde evde eğitim alan oğrencilerin sayıları

S.N	İlçe	Evde Eğitim Gören Ođrenci Sayıları	
		Kız	Erkek
1	Merkez	17	9
2	Almus	1	1
3	Artova	1	
4	B.Çiftlik		
5	Erba		
6	Niksar	1	2
7	Pazar	1	
8	Reřadiye		
9	Sulusaray		
10	Turhal	7	6
11	Yeřilyurt	1	1
12	Zile	1	2
	<i>Toplam</i>	30	21
	<i>Genel toplam</i>		51

Tablo 1 de görüldüğü üzere Tokat genelinde toplamda 51 oğrenci evde eğitim almaktadır.

Tablo 2. Tokat ili genelinde evde eğitim alan oğrencilerin sınıflara göre dağılımı

Sınıflar	Toplam
Anasınıfı	1
1	9
2	9
3	11
4	5
5	6
6	2
7	5
8	2
Okul kaydı olmayan	1
Toplam	51

Tablo 3. Tokat ili evde eğitim alan öğrencilerin engellilik durumlarına göre dağılımı

Engel Durumu	Sayısı
Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik – Bedensel Yetersizlik	3
Bedensel Yetersizlik	25
Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik -Bedensel Yetersizlik	13
İşitme (Tedbir Gerektirmeyen Bedensel Yetersizlik)	1
Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik -Bedensel Yetersizlik	7
Süregelen Hastalık	2
<i>Toplam</i>	51

Evde eğitim alan öğrencilerin engelleri incelendiğinde en fazla bedensel engelli olduğu, ikinci sırada hafif düzey zihinsel yetersizlik olduğu görülmektedir. Evde eğitim alan öğrencilerin engellerine ilişkin Tablo 3 incelendiğinde en sık rastlanan engel durumunun bedensel yetersizlik durumu olduğu; ikinci olarak ise hafif düzeye zihinsel yetersizlik durumunun yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan 7 öğrencinin orta düzey zihinsel yetersizliği olduğu, 3 öğrencinin ağır düzey zihinsel yetersizliği olduğu, 2 öğrencinin ise süregelen hastalıklarının olduğu görülmektedir.

Araştırmanın çalışma grubu nitel araştırma geleneğine uygun amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi uygun olarak eğitim çalışanlarından örneklem seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemindeki amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek tarafların çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 108). Bu amaçla çeşitlilik; duruma taraf olabilecek öğrenci, öğretmen, aile ve tarafların farklı özellikleri dikkate alınarak sağlanmıştır. Çalışma grubuna ilişkin diğer ayrıntılar Tablo 4,5,6’da gösterilmektedir.

Tablo 4. Öğrenci çalışma grubu

Kod	Yaş	Cinsiyet	Tanı	Eğitim düzeyi
Ö2	9	Erkek	Bedensel yetersizlik	3
Ö3	17	Erkek	Bedensel yetersizlik	Ortaokul
Ö4	15	Kız	Bedensel yetersizlik	Ortaokul 8.sınıf
Ö5	13	Kız	Bedensel yetersizlik	7
Ö6	8	Erkek	Orta zihinsel engelli	2
Ö7	14	Kız	Bedensel yetersizlik	Yok
Ö8	7	Erkek	Bedensel ve zihinsel yetersizlik	1
Ö10	15	Erkek	Bedensel ve zihinsel yetersizlik	6
Ö11	13	Kız	Bedensel yetersizlik	7
Ö12	14	Kız	Bedensel ve zihinsel yetersizlik	5
Ö13	12	Kız	Sarabral Palsi	3
Ö14	12	Kız	Bedensel yetersizlik	5
Ö15	12	Erkek	Bedensel yetersizlik	5
Ö16	16	Erkek	Bedensel yetersizlik	7

Araştırma kapsamında öğrenci çalışma grubuna ilişkin veriler Tablo 4’de verilmektedir. Görüşme yapılan 16 öğrencinin 14’ünün görüşleri analiz edilmiştir. İki öğrenciyle engellerinden dolayı görüşülememiştir. Öğrencilerin 7 ile 17 yaş arasında değiştiği, 7 sinin erkek, 7’sinin de kız olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra görüşme yapılan öğrencilerin çoğunlukla bedensel yetersizliği olan, ve okul ortamından değişik kademelerde öğrendim gören öğrenciler oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5.Öğretmen çalışma grubu

Kodlu öğretmen	Yaş	Cinsiyet	Kıdem	Branş
ÖĞ2	42	Erkek	17	Sınıf
ÖĞ3	47	Kadın	17	Sınıf
ÖĞ4	34	Erkek	10	Fen Bilgisi
ÖĞ5	35	Erkek	15	Sınıf
ÖĞ6	46	Erkek	18	Sınıf
ÖĞ7	38	Erkek	16	Sınıf
ÖĞ8	30	Erkek	8	Sınıf
ÖĞ9	48	Erkek	23	Sınıf
ÖĞ10	36	Erkek	12	Sınıf
ÖĞ11	30	Erkek	7	Sınıf
ÖĞ12	37	Kadın	6	Okul öncesi
ÖĞ13	40	Erkek	17	Özel eğitim
ÖĞ14	43	Kadın	24	Sınıf
ÖĞ15	50	Erkek	24	Sınıf

Araştırmaya katılan ve 3’ü kadın, 11’i erkek olan 14 öğretmenin kişisel bilgileri incelendiğinde, yaşlarının 34-50 arasında değiştiği; mesleki deneyimlerinin 6 ile 24 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin 1’nin Fen Bilgisi, 1’nin okul öncesi, 1’nin özel eğitim öğretmeni ve diğer öğretmenlerin ise sınıf öğretmenliği alanlarında görev yaptıkları belirlenmiştir. Çalışma grubunun incelendiğinde 14 öğretmen, yaşları 34 ile 50 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin 3’ü kadın, 11’i erkektir. Erkeklerin daha çok tercih etme nedeninin evde eğitim olmasından kaynaklanabilir. Öğretmenlerin kıdemleri 6 ile 24 arasında değişmektedir. 1 öğretmen Fen Bilgisi, 1 öğretmen okul öncesi, bir öğretmen özel eğitim, diğerlerinin sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Çalışma grubunda yer alan ailelere ilişkin veriler

S.N.	Yaş	Cinsiyet	Gelir durumu	Eğitim durumu
V1	24	Kadın	-	İlkokul
V2	29	Kadın	1600	Lise
V3	51	Erkek	Orta	Yüksekokul
V4	45	Erkek	Orta	İlkokul
V5	54	Erkek	1500	İlkokul
V6	34	Kadın	770	İlkokul
V7	41	Kadın	1050	İlkokul terk
V8	42	Kadın	Orta	İlkokul
V9	24	Kadın	1600	Ortaokul
V10	34	Kadın	600	İlkokul
V11	54	Erkek	1150	İlkokul
V12	33	Kadın	-	İlkokul
V13	33	Kadın	Orta	İlkokul
V14	34	Kadın	2000	İlkokul
V15	38	Erkek	1300	Yüksekokul
V16	35	Kadın	Orta	Ortaokul
V17	34	Erkek	-	İlkokul

Tabloda görüldüğü gibi 17 veli ile görüşülmüştür. Velilerin 15’inin çocuğu evde eğitim almaktadır. 1 ve 17 kodlu velinin çocukları evde eğitim raporları olmasına rağmen evde eğitim imkânlarından yararlanamamaktadır. Görüşülen velilerin yaşları 24 ile 51 arasında değişmektedir.

Görüşülen velilerin 6'sı erkek, 11'i kadındır. Gelir durumları incelendiğinde orta düzeyde bir gelire sahip oldukları, ilkokul terk olmak üzere yüksekokul mezunu ailelerin de olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada, evde eğitim sürecini tarafların görüşleri doğrultusunda analiz etmek üzere yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. “Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır” (Patton, 1987, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008). Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazın taraması yapılmış, konuyla ilgili nitel ve nicel desenli çalışmalardan yararlanılmıştır. Görüşme sorularının ön uygulaması Tokat ilinde evde eğitim alan iki öğrenci, aileleri ve iki öğretmenle yapılmıştır. Bu aşamalardan sonra elde edilen bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilip, oluşturulan görüşme soruları araştırma kapsamındaki katılımcılara yöneltilmiştir. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

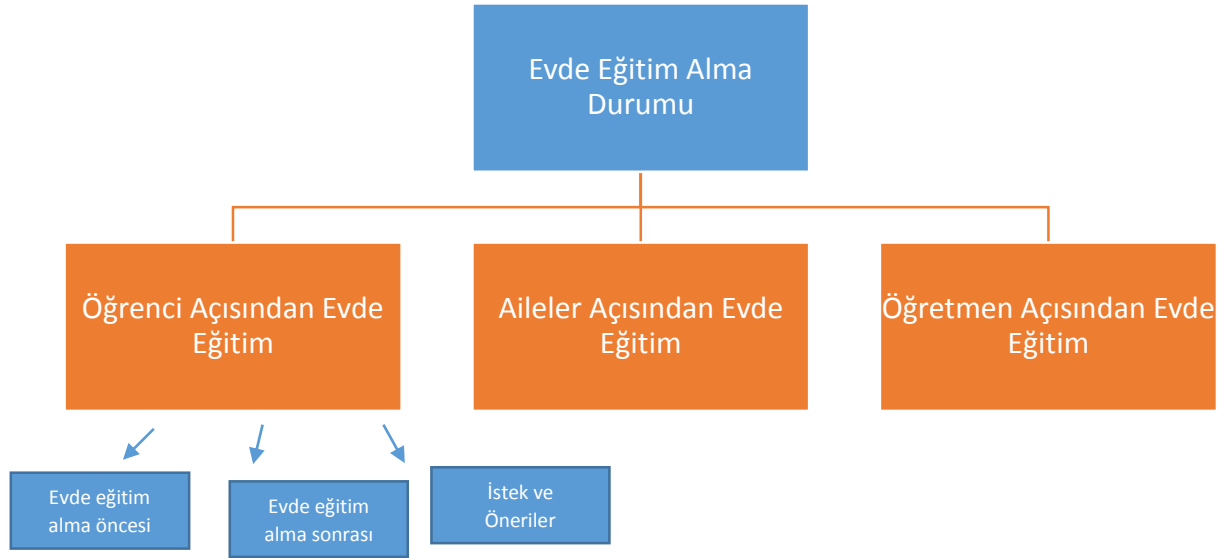
Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228). Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve yazılı formlar deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır.

Görüşlerin analizinde, ifadelerin benzerliğine göre gruplanarak tasnif edilmiştir. Çözümlenelerde görüşüne başvuru okul/kuruma birer kod numarası verilerek açıklamalar (O1, K1) yapılmıştır. Görüşme tekniği ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans olarak ifade edilmiştir. İfadelerdeki benzer öğeler gruplandırılmış ve gruba uygun olarak temalandırılmıştır. Araştırmada iç geçerliği sağlamak için; a) Görüşler öncelikle kodlanmış sonradan doğrudan alıntılarla kodlar desteklenmiştir. Bulguların anlamlılığı ve bütünlüğü araştırmacı tarafından sürekli test edilmiştir. b) Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve diğerler temalarla tutarlılığı değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. c) Bulguların daha önce yapılan doğrudan olmasa da konuyla yakından ilgili araştırmalarla uygunluğu karşılaştırılmıştır. d) Temalar, duruma göre tümdengelim ya da tümevarım yöntemi ile açıklanmış ve yorumlanmıştır. e) Bulgular özel eğitim alanında çalışan bir akademisyen tarafından gözden geçirilmiş ve gerçekçi bulunmuştur. f) Araştırmanın bulguları önceden yapılan tahminlerle tutarlı bulunmuştur. Dış geçerliği sağlamak için; a) Verileri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve analiz aşamasına kadar araştırma süreci detaylarıyla açıklanmıştır b) Bulgular, alan yazınla karşılaştırılarak, bulguların anlamı ve uygulamadaki gerçekliklere ulaşılmaya çalışılmıştır. c) Araştırmanın başka araştırmalarla test edilebilmesi için gerekli açıklamalar ayrıntılarıyla yapılmaya çalışılmıştır. d) Görüşleri alınan taraflarla tekrar görüşülmüş ve bulgular paylaşarak teyit ettirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan ve evde eğitim alan öğrencilerin, öğrencilerin ailelerinin, öğretmenlerin görüşlerinin analizine ilişkin bulgular verilmektedir.

Evde Eğitim Alan Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin Evde Eğitim Almadan Önceki Sürece İlişkin Görüşleri Öğrencilere görüşlerine göre evde eğitim almadan önceki yaşam süreçleri

Tablo 7. Öğrencilere görüşlerine göre evde eğitim almadan önceki yaşam süreçleri

S.N.	Kodlanmış öğrenci görüşleri	f
1	Zaman sıkıcıydı (Ö2,Ö5,Ö7,Ö11,Ö15)	5
2	Sürekli televizyon izleme (Ö2,Ö5,Ö11,Ö15)	4
3	Kalem tutamama (Ö6, Ö7, Ö14)	3
4	Oyuncakla oynama (Ö2,Ö5,Ö11)	3
5	Engelliler okuluna gitme (Ö2,Ö5)	2
6	Okuma, yazmayı merak etme (Ö6,Ö14)	2
7	Hiçbir şeye sevinememe (Ö7)	1
8	Hiç okula gitmeme (Ö10)	1
9	Çok zorlanma (Ö10)	1
10	Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine gitme (Ö11)	1
11	Okuyamadığı için çok üzülme (Ö12)	1
12	Yalnızlık çekme (Ö15)	1
13	Ne yapacağını bilememe (Ö15)	1
14	Anasınıfını deneme (Ö2)	1
15	Ameliyat geçirme (Ö3)	1
16	Sağlık problemleri (Ö3)	1
17	Konuşma, yürüme, oturma sorunları (Ö3)	1
18	Eğitim almayı isteme (Ö4)	1
19	Engelinden dolayı okula gidememe(Ö6)	1
20	Okulu merak etme(Ö6)	1
21	Diğer çocukları merak etme (Ö6)	1

Tablo 7'de öğrenci görüşlerine göre evde eğitim almadan önceki yaşam süreçleri incelendiğinde; öğrenciler 21 farklı görüşte evde eğitim almadan önceki durumlarını ifade etmişlerdir.

Söylenme sıklığı açısından dikkat çekici ifade; zamanlarının sıkıcı (f=5), sürekli televizyon izleme (f=4), kalem tutamama (f=3), oyuncaklarla oynama(f=3) gibi düşünceler olduğu görülmektedir.

Konuya ilişkin öğrencilerin kendi görüşlerinden bazıları;

Evde eğitim almadan önce okulla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Yürüyemediğimden beni okula da götürülen olmadı. Okulu, okuma, yazmayı, oradaki çocukları çok merak ediyordum. Kitapları açmayı bile bilmiyordum. Kalemle karalama bile yapmamıştım. Benimle ilgilenen sadece annem var. Benden büyük iki ağabeyim var ama onlar da benimle yeteri kadar ilgilenemiyorlar (Ö6).

Doktorun tavsiyesine uyararak, evde eğitime başladık. Zamanım çok sıkıcı geçiyordu. Çok sıkılıyordum. Oyuncaklarla oynamaktan sıkılmıştım (Ö2).

Yaklaşık 4 yıl önce Rehabilitasyon Merkezine gittim. Evde eğitim almaya başladıktan sonra hayatımda olumlu değişimler oldu. Okumayı, yazmayı, ülkemizi, Türk büyüklerini, Atatürk'ü öğrendim. Kendi bedenimi öğrendim. Vücudumdaki organların görevlerini öğrendim. Onları nasıl koruyacağımı öğrendim. Şarkılar, türküler öğrendim. Sınıfımı ziyaret ettim. Arkadaşlar edindim. Sınıf gezilerine katıldım, yine de katılmak istiyorum. Evde eğitim aldığım için çok mutluyum (Ö15).

Bu sene 3.yıldır evde eğitim almaya başladım. Koltuk değnekleriyle okula gitmeye çalıştım ama çok zorlandım, gidemedim. Arkadaşlarım gibi okuyamayacağım diye çok üzülüyordum (Ö12).

Evde eğitim almadan önce evde eğitim almayı çok istiyordum. Çünkü ailem gerekmiş olduğumuz eğitim ve gerekse konuyla alakalı bilgi ve tecrübelerle yeterince sahip olmamasından dolayı hatalı yaklaşımlarda bulunabiliyorlardı (Ö4).

Eğitim almadan önce ailem sağlık problemlerimle ilgilenildi. Bir dizi ameliyatlar geçirdim. En son ameliyatı 7 yaşında oldum. 9 yaşında da evde eğitim almaya başladım. CP li olduğum için konuşma, yürüme, oturma sorunlarım vardı. Bir dizi ameliyatlar ve fizik tedavi sonrası oturmaya konuşmaya başladım. Konuşmaya başladıktan sonra eğitim hayatım başlamış oldu (Ö3).

Öğrencilerin Evde Eğitim Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Tablo. 8. Öğrencilerin evde eğitim süreçlerine ilişkin görüşleri

S.N	Temalar	Alt temalar	sıklık
1	Öğretmen	Öğretmenden memnuniyet (Ö3,4,6,7,10,11,12,13,14,15,16)	11
2		Öğretmenle iyi iletişim (Ö2,5,6,7,10,11,12,13,14)	9
3		Öğretmeni sevme (Ö2,5,6,7,10)	5
4		Öğretmenin düzenli gelmesi(Ö5,10,11)	3
5		Öğretmeni örnek alma (Ö2,5)	2
6		Öğretmenden ailece faydalanma (Ö4)	1
7	Düşünce ve hisler	Çok mutlu olma (Ö2,3,5,6,7,11,12,13,14,15,16)	11
8		Çok yararlı olma (Ö4,10,11,12)	4
9		Öğrenme keyfi (Ö3,6,12)	3
10		Derslere yoğunlaşma (Ö4,11)	2
11		Sürekli okuma (Ö2,11)	2
12		Evde eğitim avantaj (Ö3,5)	2
13		Karara sevinme (Ö4,10)	2
14		Canının sıkılması geçme (Ö7)	1
15		Yorulmama (Ö10)	1
16		Moralinin düzelmesi (Ö12)	1
17		Umut (Ö13)	1
18		Televizyon izleme (Ö2)	1
19		Evde eğitim çok güzel (Ö2)	1
20		Çok şaşırma (Ö14)	1
21	Öğrenme	Okumayı öğrenme (Ö2,5,6,14,15)	5
22		Yazı yazmayı öğrenme (Ö6,14,15)	3
23		Düşünmeyi öğrenme (Ö2,5,11)	3
24		Doğruları öğrenme (Ö2,14)	2
25		Saymayı öğrenme (Ö5,11)	2
26		Matematik öğrenme (Ö8,14)	2

27	Türk büyüklerini öğrenme (Ö15)	1
28	Atatürk'ü öğrenme(Ö15)	1
29	Kendi bedenini öğrenme (Ö15)	1
30	Şarkı, türkü, satranç öğrenme (Ö15)	1
31	Resim yapmayı öğrenme (Ö6)	1

Tablo. 8'de öğrencilerin evde eğitim süreçlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; toplamda 31 görüş ortaya çıkmaktadır. Görüşler 3 kategoride toplanmıştır: Öğretmen, görüşler ve hisler, öğrenme kategorileridir. Öğretmen kategorisinde dikkat çeken nokta öğretmenden memnuniyet, öğretmeni sevmeye ve olumlu görüşlerdir. Düşünce ve hisler dikkate alındığında çok mutlu olduklarını, keyif aldıklarını, ifade etmektedirler. Öğrenme kategorisi evde eğitimin öğretim boyutudur ve okumayı, yazmayı, düşünmeyi, matematiği, Atatürk'ü, müziği, resim yapmayı içermektedir.

Konuya ilişkin öğrencilerin kendi görüşlerinden bazıları;

Benim en mutlu günüm oldu. Her şeye üzülür olmaktan kurtuldum. Eskisi gibi canım çok sıkılmıyor (Ö7).

Önce nasıl olacağını bilmediğim için korkar gibi oldum. Sonra 'öğretmen evimize gelecek, aynı sınıftaki gibi seninle ders yapacak' diye açıklama yapılırken heyecanlanmaya başladım. Sevindim. Mutlu oldum. Daha sonra öğretmenim geldi, tanıştık, birlikte ders yaptık. Çok hoşuma gitti (Ö6).

Önce şaşırmışım ama sonrada öğretmenimi görünce ısındım, alıştım. Okuma, yazmayı, Matematiği öğrendim. Öğretmenim çok şeyler öğretti (Ö14).

Benim gibi olan çocuklar için evde eğitimin çok yararlı olduğuna ve olacağına inanıyorum. Benim bu halimle okula gitmem çok zor. Ayaklarımın üzerinde duramıyorum, yürüyemiyorum. Okula gitsem bile arkadaşlarım gibi koşamayacağım, oynayamayacağım, yürüyemeyeceğim bu benim için daha zor olmaz mı? O zaman oturup ağlamam mı? İyi ki öğretmenler evimize geliyor (Ö12).

Evde eğitim olmasaydı belki de hiç eğitim almayacaktım (Ö11,Ö5).

Evde eğitim alınması kararına çok sevindim. Evde eğitimin benim için çok yararlı olacağını düşünüyorum. Çünkü her ne kadar ailem benimle ilgilenmeye çalışsa da bir eğitmeni kadar yararlı olacağını düşünmüyorum. Gelen öğretmenlerimizden anne ve babalarımızın da yararlanacağını düşünüyorum (Ö4).

Evde eğitim kararı konuşmam gerçekleşikten sonra başladı gerçekleşince olmaya başladı. İlk öğrendiklerimin farkına vardıkdan sonra çok mutlu oldum, bir şeyler yazmak, bir şeyler okumak ve ardından bilgisayar öğrenip, bilgisayardan çeşitli konular araştırmak çok hoşuma gitti. Benim için bilgisayar kocaman bir dünya oldu (Ö3).

Evde Eğitim Alan Öğrencilerin İstek Ve Önerileri

Tablo 9. Öğrencilerin istek ve önerileri

S.N.	Kodlanmış Öğrenci Görüşleri	sıklık
1	Araç-gereç olmalı (Ö5,7,8,11,12,13,14,15,16)	9
2	Tablet bilgisayar olmalı (Ö4,5,6,10,11,12,14,15)	8
3	Alan öğretmeni derse girmeli (Ö5,8,10,11,12,14,16)	7
4	Evde eğitim tüm dersleri kapsamalı (Ö4,5,8,11,14,16)	6
5	İngilizce de olmalı (Ö4,5,11)	3
6	Altı saat ders (Ö12,14)	2
7	Kitaplar seviyeye uygun olmalı (Ö2,16)	2
8	Oynacaklar olmalı (Ö5,11)	2
9	Yazı tahtası olmalı(Ö6,12)	2
10	Kitaplar yeterli olmalı (Ö5)	1
11	Tekerlekli araba olmalı (Ö6)	1
12	Materyal bedava olmalı (Ö8)	1
13	Çalışma odası (Ö10)	1
14	Yazılar büyük puntolu olmalı (Ö2)	1
15	Kitaplar bitişik yazı olmamalı (Ö2)	1
16	Kitaplar daha resimli olmamalı (Ö2)	1

Tablo 9’da öğrencilerin istek ve önerileri incelendiğinde; araç-gereç, tablet bilgisayar, ders çeşidinin artırılması, ders süresinin artırılması, materyallerin kendilerine özel olması gibi konular olduğu görülmektedir. Konuya ilişkin öğrencilerin kendi görüşlerinden bazıları;

Ders yaparken bazen sıkılıyorum. Biraz gezmek istiyorum. Tekerlekli arabam bozuldu. Annem arabamı yaptıramıyor, paramız yok. Akülü arabam olsa, annem beni gezdirir. Hep evde oturmak zorunda kalıyorum. Annem de bu yüzden evde beni beklemek zorunda kalıyor, onun da canı sıkılıyor. Ben zaman zaman dışarı çıkıp gezebilsem, başka yerleri, arkadaşları görebilsem daha iyi olur (Ö6).

Ben artık ortaokul öğrencisi oldum. Arkadaşlarım okulda İngilizce, Fen Bilgisi gibi dersleri başka başka öğretmenlerden öğreniyorlar. Ama bana sadece ilkokul öğretmeni geliyor. Ben de bu dersleri almak istiyorum. Arkadaşlarım okulda günde 6 saat ders görüyor, ben ise 2 saat ders görüyorum. Ben onlara nasıl yetişeceğim?(Ö14).

Devlet bize internet bağlantılı bilgisayar verse çok iyi olur. Ben bu bilgisayarda sınıftaki arkadaşlarımı ders yaparken izlesem çok mutlu olurum. Ben de onları izleyerek öğrenirim. Derslerimiz ve konularımıza uygun aracımız olsa öğretmenlerimiz daha güzel ders anlatırlar (Ö14).

Kitap ve defterlerim, kalemlerim var ama bilgisayarım yok. Televizyon izliyorum sadece. Öğretmenimin evde yazı tahtası olmadığı için sınıftaki gibi ders veremiyor, defter ve kitapla anlatıyor. Öğretmenim sınıfında ne kullanıyorsa bana da getirsin, bana da onları kullanmayı öğretsin istiyorum (Ö12).

Ailelerinin Görüşleri

Tablo 10. Ailelere göre evde eğitim süreci

S.N.	Kodlanmış görüşler	sıklık
1	Çocuğun engelleriyle uğraşma (A7,8,9,12,13,14,16)	7
2	Sağlık sorunlarıyla ilgilenme, sağlık kuruluşlarına gitme(A2,3,4,5,6,10)	6
3	Çocukta görülen asabiyet(A6,9,12,13,15)	5
4	İlkokul çağında eğitime başlama (A2)	1
5	Sosyal yönden gelişim için uğraşma(A3)	1
6	İşinden dolayı ilgi eksikliği (A4)	1
7	Evde bakım parasıyla çocuğa bakma(A6)	1
8	Bir şeyler öğretmeye çalışma (A6)	1

Ailelere göre evde eğitim almadan önce daha çok çocuklarının engeliyle ve sağlık problemleriyle uğraştıkları görülmektedir. Aileler çocukta var olan bir asabiyetle de ilgilendiklerini ifade etmektedirler. Ailelerin kendilerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

Kızımın belden aşağısı tutmuyor. Sağ elini kullanamıyor. Sadece sol elini kullanabiliyor. Öğretmen gelmeden önce çok huysuzdu. Çabuk sinirleniyordu. Asabiydi (A7).

Ben eşimden ayrıldım ve üç çocuğumla birlikte yaşıyorum. En büyük çocuğum 17 yaşında işsiz. Ortanca çocuk ilkokula gidiyor. Küçük çocuğum ise doğuştan yürüyemiyor. Ben üç çocuğuma ‘Devletin verdiği evde bakım parası’ ile bakmaya çalışıyorum. Başka bir gelirim de yok. Ben zaten evden çıkamıyorum. Bütün bu sıkıntılarımın arasında yürüyemeyen çocuğumun eğitimiyle zaten ilgilenemiyordum. Çok zorluklar yaşadım. Ruhsal depresyonlar yaşadım. Çocuğum evde eğitim almadan önce hiçbir şey bilmiyordu. Renkleri tanımıyor, sayıları hemen unutuyordu. Ben de sabırsız birisi olduğum için tahammül edemiyordum, sinirleniyordum. Çünkü bir şey öğretmek istiyordum ama öğretemiyordum. Her geçen gün psikolojim bozuluyordu, bu durumum ister istemez çocuğuma da yansiyordu. Rehberlik Araştırma Merkezi çocuğuma ‘orta dereceli zihinsel engelli’ raporu vermişti. Ama ben bu raporun ne işi yarayacağını pek bilmiyordum, beni bilgilendiren olduysa bile o ruh bozukluğuyla ne yapacağımı idrak bile edemedim (A6).

Bu rahatsızlığın sadece kendinizde olduğunu, umutsuzluk içinde psikolojinizin bozulduğunu hissedip, sürekli ağlama ile birlikte sınırdığınızın düşünürsünüz (A13).

Oğlum 4 yıldır evde eğitim aldı, bu sene 5.yılıni alıyor. Evde eğitim almadan önce genellikle söz dinlemiyordu, agresif davranışları çoktu. Belden aşağısı tutmadığı için tuvalet ihtiyacını

söylemiyordu. Açlık ihtiyacını söylüyordu. Konuşmasında bir problem yok, söylenenleri algılıyordu. Buna rağmen annesine ve bana aksi davranışları oluyordu(A15).

Ailelere göre evde eğitim süreci

Tablo 11. Ailelere göre evde eğitim sürecine ilişkin görüşler

S.N.	Temalar	Kodlanmış görüşler	sıklık
1	Genel görüşler	Memnuniyet ifadesi (A2,4,5,7,8,9,11,12,13,15,16)	11
2		Gerekli bir uygulama (A2,3,4,5,8,12,13,15,16)	10
3		Öğrencinin okumaya başlaması (A7,12,14,15,16)	5
4		Öğrencinin konuşmasında düzelme (A7,12,14,15)	5
5		Öğrencinin asabiyetinde azalma(A7,12,15)	3
6		Öğrencide olumlu değişim (A4,12)	2
7		Öğrencinin sosyalleşmesi(A14,15)	2
8		Velide olumlu değişim (A4)	1
9		Rahat bir nefes alma (A6)	1
10		Toplum baskısı (A6)	1
11		Endişelerin azalması (A9)	1
12		Öğrencinin saymayı öğrenmesi (A13)	1
13		Öğrencinin el kaslarının gelişmesi (A13)	1
14		Öğrencinin söz dinlemesi (A15)	1
15		Memnun olma (A2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16)	15
16		Öğretmenin gayreti ve ilgisinin iyi olması (A6,7,9,15)	4
17		Süreklilik açısından aynı öğretmenin görevlendirilmesi (A13,16)	2
18	Öğretmen hakkında görüşler	Öğretmen değişiminde uyum sıkıntısı (A2)	1
19		Bayan öğretmen tercihi (A8)	1
20		Şükran duyma (a13)	1
21		Tecrübeli öğretmen isteği (A13)	1
22		Branş öğretmenlerinin de görevlendirilmesi (A16)	1
23		Materyal hakkında görüşler	Kitaplar dışında araç-gereçler yetersiz (A2,5,7,8,10,11,14,15)
24	Materyal öğretmen tarafından temin edilmekte (A2,4,9,15)		4
25	Tablet bilgisayar verilebilir (A3,4,15)		3
26	Masa, sandalye ihtiyacı (A4,7)		2
27	Ders kitapları öğrenci seviyesine uygun değil (A2,5)		2
28	Oyuncaklar da temin edilebilir (A9,15)		2
29	Kitaplar görsel açıdan zengin değil (A2)		1
30	Okuma yazma materyalleri temin edilebilir (A12)		1

Evde eğitim sürecinde ailelerin görüşleri üç temada toplanmaktadır. Bunlar; genel bir görüş, öğretmene ilişkin görüşler ve materyallere ilişkin görüşler. Genel olarak aileler; Uygulamadan memnun olma, çok gerekli bir uygulama olduğu, öğrencide okuma, konuşma, yazmanın başladığı, asabiyetlerinin azaldığı gibi durumları belirtmektedirler. Öğretmen hakkında aileler memnuniyetlerini belirtirlerken öğretmenlerin gayretlerinden, ilgilerinden ve devamlı olması gerektiğinden söz etmektedirler. Materyal konusunda aileler yetersiz olduğu, öğretmen tarafından temin edildiği, tablet bilgisayar verilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Ailelerin kendilerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

Eğitim etkinliklerinde şu anda herhangi bir materyal kullanılmamakta, kullanılacak malzemelerin aile tarafından temin edilmekte, bu durumda maddi külfete sebep olmaktadır (A8).

Eşim de yani çocuğum babası da rahatsız. Sara nöbetleri geçiriyor. Çocuğuma babası da yardımcı olamıyor. Kayınvalidem ile ben ilgileniyorum. Doktor ‘emsallerinden 3 yıl geriden gelir’ dedi. Oğlum yürüyemiyor, ayağa kalkıyor, dengeyi sağlayamıyor ve düşüyor. Evde eğitim alabileceğini bilmiyorduk, öğretmenler bu konuda bizi bilgilendirdiler. Önce biraz endişeliydik. Kabul ettik, öğretmen eve gelip eğitimlere başlayınca gereksiz yere endişelendiğimizi anladık (A9).

Öğretmenimizden çok memnunuz. Bu sene ilk defa evimize bir öğretmen geliyor. Eleştireceğimiz veya tavsiye edebileceğimiz bir durum yok. Zaten bu konuda bizim de fazla bir bilgimiz

yok. Gördüğüm kadarıyla öğretmen kapıdan içeri girince sevinmeye başlıyor, evden giderken de üzülüyor. Öğretmen çocuğumuzla bizden çok ilgileniyor (A9).

Bu sene 2. öğretmen eve geliyor. Ben kendilerinden çok memnunum. Öğretmen ellerinden geleni yapıyorlar. Yalnız öğretmen evimize nasıl gelip, nasıl gidiyor? Gelip gitme parasını Devlet veriyor mu ben bilmiyorum. Eğer Devlet yol parasını vermiyor da öğretmenler bize acıdığı için geliyorlarsa ben daha çok üzülürüm (A7).

Çocuğum geçen yıl evde eğitim almaya başladı. Aynı öğretmen eve gelip ders veriyor. Evde eğitimin başlamasıyla birlikte rahat bir nefes almaya başladım. Akraba ve dostlarımdan aksi yönde baskılar gelmesine rağmen ben 'evde eğitime evet' dedim. Bana; 'evde yalnız olacaksın, yabancı birisi gelecek, eller ne der? Sen dul bir kadınsın, bir erkek öğretmenin gelmesi nedeniyle hakkında dedikodu çıkar' gibi sözler söylediler ama hiç kulak asmadım. Hiç de söylenenler gibi olmadı. Öğretmenimiz zamanında eve geliyor, dersini veriyor çekip gidiyor. Toplumumuzun bu konuda bilinçlendirilmesi, bilgilendirilmesi gerekir. Dışarı çıkamaz raporu olan çocukların evde eğitim almaları konusunda bilgilendirme, yönlendirme yapılması gerekirken, itibarımızı, namusumuzu töhmet altında bırakacak telkin ve tavsiyelerde bulunuyorlar. Ben bir taraftan maddi sıkıntı çekiyorum, bir taraftan engelli çocuğum nedeniyle eve hapis olmuşum, bu nedenle çalışmıyorum, diğer taraftan da bu tür moral bozucu sözlerle muhatap oluyorum, üzülüyorum. Ama artık bu sözleri aştım. Varsa da, yoksa da çocuğumun eğitimi diyorum artık (A6).

Ders kitapları öğrenci seviyesine uygun değil. Kitapların görsel açıdan zengin olması gerekir. Kitaplar dışında araç gereç yeterli değil. Olanı da öğretmen kendisi temin ediyor. Evimizde derslik olarak hazırladığımız odada; bir derslikte bulunması gereken araç gerecin bulunması gerekir (A2).

İlk yılda beklenti olmamasına rağmen, ilk yıl içinde gelişmeyi gözlemledik. Şu an itibariyle gelişiminin % 70 arttığını söyleyebilirim. İlk yıl 2 ye kadar sayamazken, şimdi 20 ye kadar sayabiliyor. El-kas çalışmaları ve becerisi arttı (A13).

Öğretmenlerle kesinlikle aile bireyleri gibi olduk. Kelimelerle ifade edilemeyecek kadar şükran duygularımı iletebilirim. Tecrübeli öğretmenlerin görevlendirilmesi çok faydalı ve her yıl aynı öğretmenin görevlendirilmesi eğitimin kesintiye uğramaması için gerekli (A13).

Daha da sosyalleştiğini gördük. Konuşması düzeldi. 5 yıldır evde eğitim alması nedeniyle hitabı, karşılması, uğurlaması farklılaştı. Okuma yazmayı öğrenmesi nedeniyle ciddi derecede güzel değişiklikler yaşadı bize de yaşattı (A14).

Oğlum sadece TV ve bilgisayar kullanıyor. Kullanabileceği başka bir araç gereci yok. Aslında araç gereçle oynamayı çok seviyor. Ben bu oyuncakları alamıyorum, hem de hangi tür oyuncaklar alınacağını bilmiyorum. Öğretmen sadece kitap, defter ve kalem getiriyor (A15).

Yürüyemeyen, konuşamayan, evden çıkamayan çocuklara başka nasıl bir eğitim verilebilir bilmiyorum. Ama evde eğitim iyi bir uygulamadır. Kızım bir öğretmene alıştı, başka öğretmenlerin gelmesi iyi olmaz. Kızım onlara zor alışır diye düşünüyorum. Zaten kızım ortaokul öğrencisi ama ilkokul seviyesinde olduğu için bir öğretmen yeterli geliyor (A12).

Evde eğitimin çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Çünkü farklı farklı öğretmenlerin gelip çocuğuma eğitim vermesi beni çok mutlu etti. Lisede de evde eğitim uygulamasının devam etmesini ve evde eğitimin hızlı ve çabuk olmasını ve rapor alımının kolaylaştırılmasını istiyorum (A4).

Ailelerin İstek Ve Önerileri

Tablo 12. Ailelerin istek ve önerileri

S.N.	Kodlanmış görüşler	sıklık
1	Evde eğitim alan diğer öğrencilerle bir araya gelme(A4,7,9,10,14,15)	6
2	Öğretmen çeşidinin artırılması (A2,8,14,15,16)	5
3	Öğrenci sınıf ihtiyaçlarının evde temini (A4,5,8,10)	4
4	Özel bir eğitim odası düzenleme(A5,10,11)	3
5	Öğretmen ücretlerinin artırılması (A14,15)	2
6	Ders saatinin artırılması (A2,14)	2

7	Ücretsiz internet (A13,14)	2
8	Evde hazırlanan ortamın teknolojik donanımı (A11,12)	2
9	Sosyal etkinliklerin yapılması (A2)	1
10	Öğretmenin özel eğitim almış olması (A2)	1
11	Yabancı dil eğitiminin verilmesi (2)	1
12	Bilgisayar eğitiminin verilmesi (A2)	1
13	Öğrencilere teknik gezi (A3)	1
14	Oyuncak temini (A9)	1
15	Öğretmenlere yol parası verilmesi (A9)	1
16	Evde eğitim alan öğrenci ailelerinin bir araya getirilmesi (A9)	1
17	Eğitim sürecinin uzatılması (A13)	1
18	Veli eğitimlerinin yapılması (A13)	1
19	Öğretmenlerin fazla değiştirilmemesi (A16)	1

Ailelerin sürece ilişkin istek ve önerileri incelendiğinde, evde eğitim alan diğer öğrencilerle bir araya gelme, öğretmen çeşidinin artırılması, öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, özel bir eğitim odasının düzenlenmesi, ders saatinin ve öğretmene ödenen ücretin artırılması, teknolojik alt yapı vb. olduğu görülmektedir. Ailelerin kendilerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

Bizim sıkıntımız tamamen maddi. Oğlum büyük tuvaletini söylüyor ama küçüğünü söylemiyor, sürekli altını ıslatıyor. Bu nedenle eczaneden devamlı bez alıyorum, bezleri de hep paramızla alıyoruz. Bir sosyal güvencemiz de yok. Bir de oğlum iyi kötü bisiklet kullanıyor, dışarı çıkarıp gezdirmek istiyorum, kendisi de çok istiyor. Özel eğitim çocuklarına uygun bisiklet olsa çok güzel olacak. Evde oyuncak istiyor, bilgisayar istiyor ama ailemizin imkânı yok alamıyoruz. İmkânım olsa bu alamadıklarımın hepsini alırım. Öğretmen kendi imkânıyla eve gelip gidiyor. Gidip gelme parasını Devletin vermediğini öğrendim. İmkânım olsa öğretmeni benim arabamla evine götürür getirtir, ya da yol parasını verirdim. Bizim gibi çocuğu olan ailelerle konuşmak, tanışmak isterim. Onlar çocuklarına nasıl davranıyor, neler yaptırıyorlar öğrenmek isterim. Bu durumda olan çocukları bir araya getiririm. Çünkü bu durumdaki çocuklar birbirlerinin dilini daha iyi anlarlar (A9).

Evde eğitim süresini daha sık ve uzun tutardım. Çünkü öğretmenle paylaşılan süre, öğrencinin fiziksel ve zihinsel gelişimine katkıda bulunuyor. Ayrıca materyal ve gerekli medikal cihazların temini için gerekli mercilerle işbirliğinin artırılması gerekmekte. Veli ve öğrenci eğitimi paralel yürütülmeli, velilerde öğrencinin gelişimi için eğitim görmeli. Uzman kişilerle işbirliği yapıp veli eğitimi artırılmalı (A13).

Elimde imkân olsa sürekli olarak aynı öğretmeni değil de her dersin öğretmenini evlere gönderirdim. Bu öğretmenlerin ücretini çok verirdim, herkes gelmek isterdi. Okulda öğrenciler kaç saat ders görüyorsa evde ders görenlerin de o kadar ders görmesini sağlardım. Evde eğitim alan çocukların zaman zaman bir araya getirilmelerini sağlardım. Özellikle ortopedik engelli öğrencilerin olmazsa olmazı olan uygun havuzlar yaptırardım. Terapi ortamları sağlardım. Her ne kadar kızım 10 yıldır rehabilitasyon merkezine gidiyor ama burada ne havuz var, ne de çağdaş terapi eğitimi veriliyor (uzay terapisi gibi). Gerek evde eğitim alan öğrencilerin birbirleriyle, gerekse okuldaki arkadaşlarıyla internet üzerinden görüntülü görüşmelerini sağlardım. Bunun için ya ücretsiz, ya da indirimli internet paketi verirdim (A14).

Öğretmenin eve geliş saatini birlikte kararlaştırıyoruz. Ben de işten gelince, öğretmen de geliyor. Günde (2) saatten fazla ders veriyor. Oğlum ortaokul öğrencisi olduğuna göre sürekli aynı öğretmen yerine farklı branştan öğretmenlerin de gelmesi çok daha faydalı olur. Yetkim olsan evde eğitim alan çocukların ihtiyaçlarını tespit eder, alamayacak durumda olan ailelere maddi destek verir veya ihtiyaçlarını karşılardım. Ders vermeye gelen öğretmenleri de bu işe teşvik etmek için tedbirler alırdım. Bu tip çocukları zaman zaman sosyal aktivitelerle bir araya getirir, tanıştırır, kaynaştırırdım (A15).

Evde eğitim hakkında raporu olduğu halde eğitimden yararlanamayan ailelerin görüşleri:

A1 kodlu veli; 12 yaşında çocuğu var. Ancak hiç okul, öğretmen görmedi. Kayıtlarda 5. Sınıfta görünüyor. Köyde okul yok. Görüşmeye gidilince çocuk okula başlayacağını zannediyor ve babaannesini arayarak “ben okula başladım” diyerek sevincini belirtiyor. Veliye göre; Hastanede eğitim verilebilir. Akranlarıyla bir araya getirilebilir. Toplumla kaynaşmasını istiyorum. Tekerlekli sandalye yok. Hep kucağımda taşıyorum. Medikal malzemeleri çok pahalı. Destek sağlanabilir (A1).

A17 kodlu öğrenci velisine göre; Köyde yaşadığı için öğretmen görevlendirilememiş. Eğer öğretmen görevlendirilirse kendi arabasıyla öğretmeni getirip götürebileceğini, gerekirse öğretmenin ücretini de üstlenebileceğini ifade etmekte.

Evde Eğitim Hizmeti Veren Öğretmenlerin Görüşleri

Tablo. 13. Öğretmenlerin evde eğitim konusunda aldıkları eğitim ve evde eğitime karar verme

S.N.	Kategori	Kodlanmış alt kategori	sıklık
1	Eğitim	Herhangi bir eğitim yok (ÖĞ 2,3,5,6,7,8,11,14,15)	
2		Özel eğitim semineri (ÖĞ10,8,12)	
3		Kaynaştırma eğitim semineri (ÖĞ9)	
4		Deneyim yok (ÖĞ2, 5)	
5		Seminer (destek eğitimi) (ÖĞ4)	
6		540 saatlik zihinsel engelli eğitim kursu (ÖĞ13)	
7		Faydalı olmak için (ÖĞ3,5,7,8,13)	
8		Öğrenciler için önemli olduğu için (ÖĞ3,4,7)	
9		Merak için karar (ÖĞ2,9)	
10		Araştırma için (ÖĞ4,7)	
11	Karar	Zamanı değerlendirmek (ÖĞ14,15)	
12		Arkadaş tavsiyesi (ÖĞ10,11)	
13		Aile bütçesine katkı (ÖĞ14,15)	
14		Öğrencinin anne, babasının isteği (ÖĞ10)	
15		Özel çocuklara ilgi (ÖĞ12)	
16		Değişik bir alan olduğu için (ÖĞ6)	
17		Kendini yetiştirmek (ÖĞ6)	

Tablo. 13. Öğretmenlerin evde eğitim konusunda aldıkları eğitim ve evde eğitime karar verme nedenleri incelendiğinde; öğretmenler özel eğitim konusunda 1'i hariç (ÖĞ13) eğitim almadıkları, seminer aldıkları görülmektedir. Evde eğitime karar verme nedenleri çeşitlilik arz etmektedir: faydalı olmak, öğrencilerin önemi, zamanını değerlendirmek, aile bütçesine katkı, araştırma, tavsiye gibi nedenlerin kararlarında etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin konuya ilişkin kendi ifadelerinden bazıları şunlardır:

Görev yaptığım okulda imza sirküsüne çıkan yazı akabinde bireysel eğitime ihtiyacı olan evde eğitim öğrencilerine ev ortamında faydalı olabileceğimi düşündüm. Öğrenciler için Rehberlik Araştırma Merkezi tarafından verilen raporları okudum. Okul sonrasında artakalan zamanımı, bireysel eğitime ihtiyaç duyan evde eğitim öğrencisine fayda sağlayacak eğitimle değerlendireceğimi düşünerek evde eğitim vermeye karar verdim (ÖĞ13).

Evde eğitim hakkında öğretmenlerin görüşleri

Tablo 13. Evde eğitim hakkında (eğitim, öğrenci, veli) öğretmenlerin görüşleri

S.N.	Kategori	Kodlanmış görüşler	sıklık
1	Evde eğitim	Evde yürütmek olumlu (ÖĞ3,4,5,6,10,11,12,13,15)	10
2		Çok önemli bir çalışma (ÖĞ3,4,13,15)	4
3		Eğitim bu çocukların da hakkı (ÖĞ4,7,12)	3
4		Sosyal faaliyet imkanı yok (ÖĞ4,7)	2
5		Verim alınmaktadır(ÖĞ10,13)	2
6		Hakkıyla yapıldığında faydalı (ÖĞ13,14)	2

7		Grup çalışması yapılamıyor (ÖĞ14,15)	2
8		Engeliler için sosyal hayata entegrasyon (ÖĞ5,7)	2
9		Evde imkanlar kısıtlı (ÖĞ2,4)	2
10		Sosyal devlet anlayışı (ÖĞ5)	1
11		İnsana değer verildiğinin göstergesi (ÖĞ5)	1
12		Her dersin kazanımı evde verilemiyor(ÖĞ7)	1
13		Sınırlılıklarına rağmen uygulanabilir (ÖĞ11)	1
14		Evde çocuk kendini güvende hissediyor(ÖĞ12)	1
15		Materyal sıkıntısı var(ÖĞ9)	1
16		Öğrenciler kendi sınırlarının dışına çıkmaktadır (ÖĞ13)	1
17		Sınıf ortamı gibi verimli değil (ÖĞ15)	1
18		Mevzuat eksikliği var (ÖĞ10)	1
19		Aileler için de olumlu(ÖĞ11)	1
20	Öğrenci	Öğrenmeye istekli (ÖĞ3,4,12)	3
21		Gayretli (ÖĞ4,5)	2
22		Dersi sabırsızlıkla bekliyor (ÖĞ3)	1
23		Hayatları zor (ÖĞ2)	1
24		Sosyaller (ÖĞ6)	1
25		Yeni insan tanımının mutluluğu(ÖĞ7)	1
26		Çabuk sıkılma(ÖĞ9)	1
27		Engeli sorun olabiliyor(ÖĞ11)	1
28		Hayattan kopmamış (ÖĞ12)	1
29		Sevgi dolu(ÖĞ12)	1
30	Veliler	Çok iyiler(ÖĞ2,3,10,12,15)	5
31		Çok ilgili (ÖĞ2,5,6,10,11)	5
32		Misafirperver(ÖĞ4,5,7)	3
33		Fedakar (ÖĞ10)	1
34		Madi sıkıntıları var(ÖĞ10)	1

Evde eğitim hakkında (eğitim, öğrenci, veli) öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde 3 kategoride toplandığı görülmektedir: Eğitim, öğrenci, veli. Üç kategoride 31 farklı görüş görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun evde eğitimin olumlu olduğu, verimli geçtiğini, öğrenciler açısından faydalı olduğu, insan hakkı olduğu ancak öğretim adına bazı derslerin kazanımlarının verilemediğini ifade etmektedirler. Öğrenciler için istekli, gayretli, hayattan kopmamış olduklarını, velilerin de çok ilgili olduklarını ifade etmektedirler.

Öğretmenlerin konuya ilişkin kendi ifadelerinden bazıları şunlardır:

Engelleri yüzünden okula gidemeyen çocukların, devlet tarafından eğitimlerinin devam ettirilmesi önemlidir. Çünkü her bireyin eğitim alma hakkı vardır. Her bireyin topluma kazandırılması gerekmektedir (ÖĞ7).

Okul ortamına gelme ve akranları ile eğitim görme şansı olmayan bireyler için düşünülmüş, gerek işlevi gerekse yararı tartışılmayacak kadar çok olan faaliyetlerdir evde eğitim faaliyetleri. Evde eğitime tabi tutulan öğrenciler bu sayede kendilerine biçilen kafesin dışına çıkma ve kendi kabuklarını kırma şansı bulmuşlardır. Evde eğitim gören öğrencilerin aileleri çocuklarında oluşan değişiklikleri hayretle izlemekte ve çoğu zaman gözyaşları içinde kalmaktadır (ÖĞ13).

Eve ilk gittiğimde kanepeye yatırılmış, yatmaktan dolayı omurgası eğilmiş, ayakları toplu durmaktan dolayı dizlerden katlanmış ve kasları çalıştırılmadığı için büzülmüş, elleri kontrolsüz hareket edebilen, parmakları sürekli yumuk duran, en fazla m, aaa, eee tarzında ses çıkarabilen bir öğrenci vardı. 3 dönem eğitim sonunda destekli oturabilen(kanepeye yaslanarak), eline aldığı cismi ağzına götürebilen, her iki bacağı da özel ayakkabıya yerleşecek kadar açılmış, ayakkabılardan destek verildiği zaman ayakta dikelebilen, ev halkı ve yakın akrabalar tarafından anlaşılacak kadar anne, baba, abi, gibi kelimeleri çıkarabilen, kısmen derdini anlatacak kadar tek kelime ile iletişim kurabilen, tutma, bırakma, komut alma gibi becerileri kazanmış, emekleme çalışmasında bir hayli yol almış, 20 ye kadar sayabilen,

rakamları bilen, (E-L-A-T) ve (İ-N-O-R-M) gurubu harflerle hece okuyabilen bir öğrenci durumundadır (ÖĞ13).

İlk önce endişeli olan veliler zamanla öğretmeni kabulleniyor ve öğretmen aileden biri gibi oluyor (ÖĞ13).

Öğretmenlere Göre Evde Eğitimi Değerlendirme Süreci

Tablo 14. Öğretmenlere göre evde eğitimi izleme, denetleme, değerlendirme

S.N	Kodlanmış görüşler	Sıklık
1	Denetim faaliyeti yetersiz(ÖĞ4,12,14)	3
2	Rehberlik amaçlı denetim (ÖĞ5,6,10)	3
3	Rehber öğretmenin denetimi (ÖĞ3,7)	2
4	Denetim destek olmakta (ÖĞ4,10)	2
5	Aileler denetmen olmalı (ÖĞ11,13)	2
6	Belli aralıklarla denetim yapılmalı (ÖĞ14,15)	2
7	Denetim gereksiz (ÖĞ2)	1
8	Özdenetim (ÖĞ2)	1
9	Teşvik edici denetim (ÖĞ5)	1
10	Okul müdürü denetim yapmakta(ÖĞ9)	1
11	Aileye de rehberlik hizmeti (ÖĞ10)	1

Öğretmenlere göre evde eğitimi izleme, denetleme, değerlendirme konusu incelendiğinde, denetim faaliyetlerinin önemli ancak yetersiz olduğunu, denetimin rehberlik, teşvik amaçlı yapılması gerektiği, ailelerin en büyük denetimci oldukları ifadeleri yer almaktadır.

Öğretmenlerin konuya ilişkin kendi ifadelerinden bazıları şunlardır:

Denetimle olmaz bu iş. Zaten bu işi yapan kişi eğer gönülden yapmıyorsa başlı başına hem aile için hem çocuk için sıkıntı. Denetlemekle bu işin daha ileri gideceğini sanmıyorum. Dersi veren kişi bence kendi kendini denetlemeli. Denetleyici kişi sadece sonucu denetlemeli(ÖĞ2).

Evde eğitime giden öğretmen için veli her an denetmen durumundadır. Ayrıca dışarıdan bir denetmenin gelmesi aileyi zor duruma sokmakta ve ne oldu ki düşüncesinin oluşmasına sebep olmaktadır. İşini ciddiye almayan gerekli ihtimam ve önemi göstermeyen öğretmenler için ciddi bir yaptırım durumundadır denetimin olması (ÖĞ13).

Öğretmenlerin Evde Eğitim Konusunda Önerileri

Tablo 15. Öğretmenlerin evde eğitim konusunda önerileri

S.N.	Kodlanmış görüşler	sıklık
1	Uygun materyal temini(ÖĞ2,4,5,6,7,9,8,10,13,14)	10
2	Evde sınıf ortamı oluşturma (ÖĞ2,9,10,12,13)	5
3	Alanında uzman birilerinin eğitim vermesi(ÖĞ2,4,5,13)	4
4	İnternet, bilgisayar,tablet temini (ÖĞ4,5,15)	3
5	Öğretmenin teknolojik donanımı (ÖĞ5,6,7)	3
6	Ders saatlerini uzatma ve artırma (ÖĞ3,10,12)	3
7	Daha fazla ders almalarını sağlama (ÖĞ3,12)	2
8	Evde eğitime ihtiyacı olanları bir araya toplama (ÖĞ4,7)	2
9	Sosyal faaliyetler yapma(ÖĞ4,7)	2
10	Öğretmenlerin eğitimi (ÖĞ5,6)	2
11	Aileyi eğitime alma(Ö10)	1
12	Öğretmenin ücreti iyileştirme(ÖĞ6)	1
13	Devlet desteğinin artması (ÖĞ10)	1

14	Özel eğitime yönelik materyal havuzu (ÖĞ5)	1
15	Dersleri sadeleştirme(ÖĞ10)	1
16	Temel beceriler kazandırma(ÖĞ10)	1
17	Uzman hekim eşliğinde eğitim(ÖĞ11)	1
18	Çocuğu eve bağlayan sebeplerin tesbiti(ÖĞ2)	1
19	Akran grubuyla alma (ÖĞ2)	1

Evde eğitim konusunda öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde (Tablo..), evde sınıf ortamı oluşturma, gerekli materyallerin temini, internet, bilgisayar temini, öğretmenlerin teknolojik yeterlikleri, öğretmen eğitimleri, ders saatlerinin uzatılması, ders çeşitliliğinin artırılması konularının ağırlıkla yer aldığı görülmektedir.

Öğretmenlerin konuya ilişkin kendi ifadelerinden bazıları şunlardır:

Bence evden ziyade onları ev ortamından başka bir ortamda ve aynı akran grubuyla ders almaları bence daha faydalı olur. Bunun da çocuklar bence farkındalar. Kapalı kapılar arkasında eğitim hele de bu tip farkındalığı olana çocuklarda daha faydasız(ÖĞ2).

Bedensel engeli olan öğrencilerin bedensel engelliliklerini azaltacak destekleyici araçların uzman kişiler tarafından evde eğitim öğrencisine yönelik tasarlanıp uygulanmasını, her öğrenci için evin bir odasının rehabilite ve ders ortamı olarak düzenlenmesini sağladım. Zihin engelli öğrenciler için oynayarak öğrenmeye yönelik araçları temin eder ve öğrencinin istifadesine sunardım (ÖĞ13).

Elimde imkânlar olsa idi tabi ki bu konuda yapacak çok fazla şey vardır. Öncelikle öğrencinin ailesini eğitime alırdım. Aileler bu durumda olan çocuklarını tanımamaktalar. Çoğunlukla yanlış beklenti içine girmekteler ve çocuğa karşı yanlış tepkiler vermekteler. Eğitim konusunda Devletin katkısı öğretmenden temin etmekten öteye geçmelidir. Elimde imkân olsa öğrenciye eğitim odası düzenlerim. Materyal eksikliklerini gideririm. Öğrenciyle daha fazla vakit geçiririm. Dersleri daha sadeleştirip temel dersler ve temel beceriler seviyesini indirirdim (ÖĞ10).

Öncelikle evde eğitim veren eğitimcilere e-çerik bakımından donanımlı teknolojik araçları zimmetleme ve e-çerik portallarından ücretsiz yararlanmalarını sağladım. İnternet maliyetlerini karşıladım. Ulaşım, yemek vb. ihtiyaçlarını organize ederdim. Özel eğitime yönelik materyal havuzu veya materyallere kolaylıkla ulaşma imkânı sağladım (ÖĞ5).

Elimde imkânlar olsa tüm evde eğitime ihtiyaç duyan çocukları bir yerde toplayıp onların yalnız olmadıklarını sosyal faaliyetlerden faydalanmasını sağladım. Örneğin: tiyatro, sinema ve sportif faaliyetlere katılmasını sağladım. Öğretim materyali desteği ve bilgisayar, tablet verilmesini sağladım (ÖĞ4).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tokat ilinde evde eğitim alan 51 öğrencinin 17 si ile yapılan görüşme ile elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğrencilerle yapılan görüşme sonuçları şunlardır:

Öğrencilerin içinde buldukları psikolojik durumun da fizyolojik durum gibi iyi olmadığı görülmektedir. Bu durum engelli olmalarıyla ilişkilendirilebilir. Evde eğitim alma konusunda öğrencilerin görüşleri analiz edildiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır; Öğrenciler öğretmenlerini seviyorlar, memnunar, yararlanıyorlar, aynı zamanda çok mutlular, öğrenmeye istekliler ve temel alanları da öğrenebiliyorlar. Öğrenciler açısından evde eğitim konusu sadece eğitim, öğretim olmadığını aynı zamanda terapiye dönüştüğü görülmektedir.

Öğrencilerin ifadelerinden, materyalleri olsun ve kendi içinde bulunduğu duruma uygun ortam olsun istiyorlar, internet bağlantılı bilgisayarları olsun ve 3G bağlantısıyla sınıflarındaki arkadaşlarıyla eş zamanlı dersler alsın istiyorlar. Bir de eve bağlı kalmak değil de dışarıya da çıkma imkânları istiyorlar.

Öğrenci aileleriyle yapılan görüşme sonuçları şunlardır:

Genel olarak aileler eğitimden önce çocuklarının sağlık sorunları yaşadıkları ve psikolojik olarak sınırlı olduklarını ifade etmektedirler. Ailelerin görüşleri incelendiğinde evde eğitim süreci son derece gerekli, çok memnun kaldıkları bir uygulama, öğretmenlerden memnuniyet ifadeleri olduğu görülmektedir. Ancak materyal konusunda oldukça şikâyetçi oldukları görülmektedir. Ailelerin istekleri

öğrencilerin diğer insanlarla kaynaşması, evde eğitim ortamı konusunda destek ve öğretmenlerin memnuniyeti şeklinde özetlenebilir. Aileler genel olarak öğretmene minnet duymaktadırlar. Bu durum içinde oldukları psikolojik durumla açıklanabilir.

Evde eğitim raporu olduğu halde bundan yararlanamayan İki ailenin (A1,A17) görüşleri incelendiğinde evde eğitim programına duyulan ihtiyaç daha da belirginleşmektedir.

Evde eğitim veren öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçları şunlardır:

Öğretmenlerin eğitim almadıkları, kararlarında da faydalı olmak, bütçeye katkı gibi etkenlerin olduğu görülmektedir. Öğretmenler genel olarak evde eğitim konusuna olumlu bakmaktadırlar. Ancak öğretim konusunda bir takım eksiklerinin olduğunu bildirmektedirler. Öğrencileri gayretli, istekli, çalışkan; velileri de ilgili ve çok iyi görmektedirler. Öğretmenlere göre, denetim şart ancak destek amaçlı, teşvik amaçlı olmalı, aileler yapmalı şeklindedir. Aynı zamanda dıştan denetimle değil de özdenetimin önemine dikkat çekmektedirler.

Yine öğretmenlere göre, evde eğitim faydalı, ancak sınıf ortamının oluşturulması, uygun materyallerin temini, alanında uzmanların eğitim vermesi, öğretmen eğitimlerinin önemi, öğrencilerin sosyalleşmesine de imkân sağlama, ders sürelerini artırma ve ders çeşitliliğini artırma gibi görüşler ön plana çıkmaktadır.

Evde eğitim alan öğrenciler bir engeli nedeniyle okula gidememektedir. Bireyin yaşadığı sürece yaş, cinsiyet sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak toplumda oynaması gereken rollerin yetersizlik yüzünden yerine getirememesi durumuna engel denilmektedir (Ulutaşdemir, 2007). Ysseldyke ve ark.(2000), engelli çocuklarının eğitimin gerçekleştirilmesinde karşılaşılan güçlükleri; önlemede, belirleme ve değerlendirmede, yasal güçlükler, personel yetersizliği ve mevcut programlar olarak belirlemiştirler.

Engellilerin eğitimi evrensel bir konudur. Dünya Sağlık Örgütü verilerine (WHO) göre herhangi bir toplumun nüfusunun yaklaşık yüzde 10'ununu engelli kişiler oluşturmaktadır (www.rehabilitasyon.com). Türkiye'de engelli nüfus oranı ise Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile Aralık 2002'de yapılan ve Temmuz 2004'te Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nca açıklanan Özürlüler Araştırması raporuna göre yüzde 12.29'dur. Bu oranlar dikkate alındığında bu öğrencilerin eğitimi son derece önemli görülmektedir. Bu öneminden dolayı özel eğitim yasaları, yönetmeliklerle düzenlenmiştir. Ancak özel eğitime ihtiyacı olan engel gruplarının hepsi için özel eğitim sağlanamamaktadır. Başaran'a (2007) göre Türkiye'de yüz binlerle ifade edilen özel eğitim gerektiren çocuktan sadece 50.000 kadarı bu eğitimden yararlanabilmektedir.

Eğer özel eğitimi, bireylerin bazı özelliklerinde meydana gelen zedelenme, sapma veya yetersizlikten kaynaklanan engel durumları ve onların genel eğitimden yararlanamamalarından dolayı eğitim hizmetlerinin özelleştirilmesi (Besiri, 2009) olarak tanımlandığında evde eğitim konusu bu tanımın çözümlerinden birisi olarak görülmektedir.

Evde eğitim alan öğrenciler ve aileleri biraz da utanarak oyuncak taleplerini dile getirmektedirler. Oyunun eğitimdeki önemi düşünüldüğünde son derece haklı bir istek olduğu görülmektedir. Oyunun çocuklar için görme algısında, işitmede, dokunmada uyarma etkisi (Şahin, 1999), ayrıca sosyalleşme, dünyayı tanıma, keşfetme (Yavuzer, 1993) gibi etkileri düşünüldüğünde ne kadar büyük öneme sahip olduğu görülecektir. Hele de bu eve bağımlı bu öğrenciler dikkate alındığında oyuncağın önemi bir kat daha artmaktadır.

Ailelerin görüşleri incelendiğinde kaygı düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Coşkun ve Aktaş'ın (2009) araştırma sonucunda, engelli çocuğa sahip olan annelerin sürekli kaygı düzeylerinin yüksek olduğu sosyal destek düzeyiyle sürekli kaygı düzeyleri arasında ters ilişkinin var olduğu görülmüştür. Ayrıca, annelerin eğitim düzeyleri ve aile gelir düzeylerinin yükselmesiyle, sürekli kaygı düzeylerinin düştüğü buna karşın algıladıkları sosyal destek düzeyinde artış olduğu bulgusu mevcut araştırmayı desteklemektedir.

Yukarıdaki sonuçlar dikkate alındığında aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

- ❖ Milli Eğitim Bakanlığı taşra teşkilatında evde eğitim konusunda koordinasyonu sağlamak üzere özel bir birim kurulmalıdır.
- ❖ Bu birim resmi diğer kurumlarla işbirliği içerisinde çalışmalı ve aynı zamanda ailelerle, öğretmenlerle, öğrencilerle eşgüdüm içinde çalışmalıdır.
- ❖ Araştırma esnasında görülmüştür ki, arka planda çok ciddi dramatik yaşam öyküleri bulunmaktadır. Her çocuğu kendi özelinde eğitim verecek bireyselleştirilmiş eğitim programları

uygulanabilir. Bireye özgü eğitim programı hazırlanırken ihtiyaç analizi yapılmalı ve her öğrencinin ihtiyaç duyduğu hizmetler bütünlük içerisinde ele alınmalıdır

❖ Her çocuğa özel yaklaşım anlayışı ailelere de uygulanmalıdır. Çünkü bir ailede bir engellinin olması aileyi engelli yaşamı içerisinde kendine özgü bir iklimde tüm bireyleri de engelli haline getirmektedir. Bu sosyal devlet anlayışının gereğidir. Bu anlayış kısmen de olsa uygulanmakla beraber topyekûn bir çalışmayla tüm süreçlerde kalite arayışı içerisinde hareket edilmelidir.

❖ Ders materyallerinin temini devlet destekli olmalı ve materyaller özel öğrencilere uygun hazırlanmalıdır.

❖ Öğrenciler için çoklu etkileşimli uzaktan eğitim ortamları hazırlanmalıdır.

❖ Evde eğitim alan aileler zaman zaman bir araya getirilmelidir.

❖ Evde eğitim alan ailelere özel bir eğitim evde eğitimle paralel yürütülmelidir.

❖ Evde eğitim hizmetlerinde görev almak isteyen öğretmen ve yöneticiler için teşvik edici tedbirler alınmalıdır. Bunun için yönetici ve öğretmenlerin teşvik amaçlı ücretlerinin de farklılaştırılarak ödenmesi sağlanmalıdır.

❖ Öğretmenlerin evlere gidiş gelişlerine kolaylık sağlanması, güvenlik tedbirlerinin alınması evde eğitim hizmetlerinin daha da işlevsel hale getirilmesine katkı sağlayacaktır.

❖ Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi'ne, okul yöneticilerince düzenli kullanılmak üzere 'Rehberlik- İzleme- Değerlendirme Formu' eklenmelidir.

❖ Evde eğitim hizmetleriyle ilgili hiçbir denetim raporuna rastlanmamıştır. Bu husus adeta Devletin gözetim ve denetiminin 'boşluk alanlarından' birisi olmuştur. Bu yönde tedbirler alınmalıdır.

❖ Evde eğitim alan öğrencilerin tamamı rehabilitasyon merkezlerine gittiklerinden karşılıklı her iki kurumun öğretmenlerinin öğrenciyle ilgili gelişim planı hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Yıldırım, A. , Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara. Seçkin.
- Coşkun, Y., Akkaş, G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*.10,(1), (213-227).
- Ulutaşdemir, N. (2007). Engelli çocukların eğitimi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 2, (5) 119-130.
- Ysseldyke, J. ve ark. (2000). *Critical Issues In Special Education*, Boston.
- Yavuzer, H. (1993). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi.
- Şahin, F. (1999). *Okul öncesi eğitimde oyun etkinlikleri, gazi üniversitesi anaokulu anasınıfı öğretmen el kitabı*. İstanbul: Yapa.
- TC Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat, Ankara 2006.
- Başaran, S., (2007). Özürlülerin Toplumsal Bütünlüşmesinde Yerel Yönetimlerin Önemi. *Sosyal Politikalar Dergisi*, 2,(1-15).
- Besiri, A. (2009). Yoksulluk ekseninde engellilerin eğitimi. *TBB Dergisi*. 83, 353-374.
- Aldıkaçtı, O.(1997). Sosyal devlet. *Anayasa Yargısı Dergisi*. 14.
- Ataman, A. (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Birkan, B. (2002). Erken özel eğitim hizmetleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. (3) 2, 99-109.
- Wayman. K.I., & Lynch. E.W. (1991). Home-based early childhood services: Cultural sensitivity in a family systems approach. *Topics in Early Childhood Special Education*. 10 (4). 56-70.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2010). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2629_0.html adresinden 20.05.2015 tarihinde ulaşılmıştır.
- Özyürek, M. (1983). Özel eğitime muhtaç çocuklar ve eğitimleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16/1.